

91. ▶ SCHÖNBERGER ARMAND (1885-1974)

Asztaltársaság, 1932

Olaj, vászon, 79,5x70 cm
Jelezve jobbra lent: Schönberger A. 1932.

Kezdő ár: 16 000 000 Ft / 51 613 EUR
Becsérték: 30 000 000 – 40 000 000 Ft
Estimated value: 96 774 – 129 032 EUR

Schönberger Armand viszonylag későn vált sikeres festővé, már negyven is elmúlt, amikor 1927-ben megkapta első elismerését, a KUT egyik díját, ami minden bizonnyal a legjobbkor jött, hiszen a művész ekkoriban a különféle avantgárd mozgalmak konstrukciós elveinek dekoratív szintézisével kísérletezett. E korszakában a modernség akkori élvonalával összhangban leginkább a nagyvárosi tájképek és a kávéházi életképek foglalkoztatták. Az utóbbi zsáner egyfajta továbbgondolásának tekinthető a kávéházi életképet a csoportkép, illetve a csoportos portré felé közelítő *Asztaltársaság* is, amelyet Schönberger a kávéházi koncert képekhez hasonlóan, több kvalitásos verzióban is megfestett. 1928-as kompozíciója még erőteljes, kubis-

ta és expresszionista jegyeket mutat, egyrészt maga a tér is töredezett, kristályos, mintha az asztal lenne a centruma, és abból nőne ki sugár irányban a csoportkép, másrészt a figurák arcát is erős fény-árnyékok szabdalják az expresszionistákra jellemző formában. Ehhez képest a téma 1932-es verziója sokkal kiegyensúlyozottabb és harmonikusabb, a megjelenített tér kifejezetten valós hatást kelt, a térbeli és a figuratív torzítás elenyésző. Ennek és a visszafogott színkezelésnek köszönhetően a kép hangulatát nem annyira a zaklatottság, mint inkább a béke és a nyugalom határozza meg, ami viszont – első közelítésben – nincs igazán szinkronban a korszakkal. 1932 ugyanis Budapesten a nagy gazdasági válság tetőzését jelentette.

1. Bokros Birman Dezső, Bálint Rezső, Biai Füglein István, Kádár Béla, Major Dezső és Schönberger Armand a Japán Kávéház teraszán, 1940

Magyar Nemzeti Galéria Adattár

2. George Grosz: Metropolis, 1917
MOMA, New York

3. Jean Metzinger: Fiala nő rózsákkal, 1923
magántulajdon

4. André Lhote: Két barátnő, 1927
Musée des Beaux-Arts, Pau, Franciaország

Az 1920-as évek vége és az 1930-as évek eleje így Schönberger számára egyfajta egzisztenciális révbe érést jelenthetett, hiszen ebben az időszakban több, anyagilag is sikeres kiállítást rendezett Pozsonyban és Nagyváradon, majd 1930-ban a Tamás Galériában is bemutatkozhatott egy komolyabb anyaggal. Felesége, Fürst Gitta verseskötete, a *Rohanás a hétköznapokból* is ebben az időszakban jelent meg, de illusztrációin Schönberger még a merész expresszionista esztétikát alkalmazta szinkronban a versek tartalmával, melyek a modernitás, és az intim kontempláció ellentétét tematizálták. Az 1932-es *Asztaltársaság* az illusztrációkhoz képest már egyfajta új Árkádiát, új harmóniát közvetít, amely az otthon békéjét, a műterem, a házi koncert pol-

gári hangulatát vizualizálja. Ennek az új, még mindig modern, de már intim, a személyes térbe visszahúzódó Árkádiának az ábrándja vélhetően éppen az újabb katasztrófák fenyegető árnyai között erősödött meg.

Ezeknek az árkádiai intim tereknek a legfontosabb szereplői Schönberger felesége és leánya, Vera. Talán Vera jelenik meg a szintén klasszicizáló 1931-es *Kávéházi jelenet* is, amelynek festői megoldásai nagyon hasonlóak az *Asztaltársaság*éhoz. Az 1932-es *Asztal mellett* című képén pedig valószínűleg Gitta látható, hiszen a festő idealizált alteregója átkarolja a mellette ülő nőt. Anya és leánya identitását azonban nem könnyű elválasztani egymástól, vonásaik hasonlatosságát, illetve

az idealizálás mértékét jól mutatja a szintén 1932-es kettős portréjuk (*Két nő gitárral és galambbal*), amely már szimbolikus eszközeivel (galamb és gitár) is az új Árkádiát tükrözi. A neoklasszicista hangvétel dominanciája talán nem független attól sem, hogy a korszakban felerősödött a korábbi párizsi és berlini képzőművészeti orientációval szemben a római, amely egyrészt a novecento szellemét hozta magával, másrészt pedig a korábbi avantgárd tendenciák (kubizmus, expresszionizmus) konstrukciós elveinek továbbfinomításához vezetett. Ennek a szolid, az intellektuális frissességet és a modernséget tovább őrző, de azzal nem tüntető, „posztavantgárd” klasszicizálódásnak az egyik legszebb darabja az 1932-es *Asztaltársaság*.

Kaszás Gábor

